

גליון מס' 66 | פרשת השבוע: ויגש

"ויגש אליו יהודה, ויאמר בי אדוני, וידבר-נא עבדך דבר באזני אדוני, ואל-חר אפך בעבדך: כי כמור, כפרעה." (בראשית מ"ד ; י"ח)

הפרשה כולה מלאה בדרשות וחיידושים עצומים, אבל ברצוני להתייחס לדברי יהודה אל אחיו - יוסף, לאחר שיוסף לוקח את בנימין בשבי. במדרש (בראשית רבא - פרשת ויגש - אות ו') נאמר: "ויגש אליו יהודה, רבי יהודה אומר הגשה למלחמה." כלומר, יהודה היה מוכן לצאת למלחמה נגד יוסף, אם יוסף לא יחזיר את בנימין. נשאל כמה שאלות על גישתו של יהודה אל יוסף:

א. בבתחילת דבריו, יהודה אומר אל יוסף את המילים הבאות: "בי אדוני". מה פירוש המילים? למה הוא פותח דווקא במילים אלו את דבריו?

ב. יהודה - יחיד, ללא שום תיאום עם אחים ניגש אל יוסף ואומר כי הוא יצא למלחמה נגד כל מצרים, אם לא יחזירו את יוסף. עם מה הוא מתכוון להילחם?

יש מחלוקת בין הראב"ע לאברבנאל בהסבר המילים "בי אדוני". הראב"ע מסביר את המילים הללו כך: זהו ביטוי של התנצלות, כמו "בי אדוני העוון", או "באשמתי אדוני"; "אני אשם במה שקרה לי, ובכל זאת אני מבקש..." ואילו על פי האברבנאל: "בי אדוני" - "בתחינה ממך שתתן עיניך על זה הנער ותלמדנו תורה, כי אנוכי האישה שהתפללה עליו, והאל נתנו אלי, ואנוכי החזרתני לו השאלה". שני הפרשנים הללו חולקים בפשט המילים "בי אדוני". על פי הדרש, שמעתי מהגאון רבי **שלמה לוינשטיין** שליט"א שהביא בשם **הבנא סאלי** על הפסוק הנ"ל שיהודה רמז ליוסף, שבשמו "יהודה" מופיע שם ה' (אות יו"ד, אות ה'א, אות ו"ו, ואות ה"א - יהודה).

ועתה, אנו יכולים לענות גם על השאלה השנייה. עם זאת ששמו של ה' מופיע בשמו של יהודה, הוא היה בטוח שהוא ינצח במלחמה נגד מצרים. אבל כאן נשאלת שאלה עוד יותר עצומה. מה זה משנה ששמו של ה' מופיע בשמו של יהודה? עדיין אין כאן שום הגיון שיחיד יצא למלחמה נגד אימפריה שלמה! למה היה ליהודה בטחון כה עצום במלחמה נגד המצרים?

בנושא השמות מביא הגאון רבי **זמיר כהן** שליט"א בספרו "אדם ועולמו" (עמ' סב) וז"ל: ביהדות מייחסים חשיבות רבה לשמו של האדם. נאמר בתהילים (מ"ו ; ט'): "לכו-חזו מפעלות ה' אֶשֶׁר-שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ. "שמות" - לשון שממה. אולם ברובד הרמז בתורה, דורשים חז"ל (ברכות ז:) את המילה בשינוי ניקוד: "שמות". וכך דורשים את דברי הפסוק: לכו חזו מפעלות ה' ", ראו את הפלא שעשה אולוקים בבריאה, "אשר שם שְׁמוֹת בארץ", הוא יצר את השמות בבריאה, אשר באמצעותם מוזרם אל בני האדם כח רוחני המשפיע עליהם במהלך חייהם.

אומר המדרש (תנחומא פרשת בראשית סימן ל): "כשהיה רבי מאיר רואה אדם היה למד שמו, ומשמו היה יודע מעשיו." אצל כל אדם—שמו מעיד על שורש נשמתו ותכונותיו, אולם לא כל אדם יודע להכיר את שורש הנשמה על פי השם. התנא רבי מאיר, הוא רבי מאיר בעל הנס, היה בעל דרגה כזו שידע להכיר את שורש נשמתו של האדם ותכונותיו על פי שמו.

עוד הרב מדבר על נושא השמות בספרו (עמ' קפ"ז-קפ"ח) וז"ל: יעקב אבינו נאבקמול שרו של עשיו. "ויַאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר". המלאך מבקש מיעקב שישחרר אותו— "שְׁלַחְנִי כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר"— כי הנה הגיע הזמן לומר שירה לפני בוראו. יעקב מציב "תנאי" לשחרור: "לא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם בְּרִכְתִּי" תאשר לי את הברכות שנתן אבי.

**מאמרי חכמינו
ופרקי אבות:**

המשך הדברים מספרו של הרב **זמיר כהן** שליט"א מספרו "אדם ועולמו" על הכעס.

בשבוע שעבר הבאנו דברים נפלאים מספרו של הרב **זמיר כהן** שליט"א על מידת הכעס. בסוף הדברים שהבאנו בשבוע שעבר, הרב אומר כך: אומר הרמב"ן: 'תינצל מן הכעס' - הכעס הוא כאויב שצריכים להינצל ממנו!

ממשיך הרב בספרו ואומר: "ומדוע דווקא מידה זו צריכים לשרש בראשונה? - **"שהיא מידה רעה להחטיא בני אדם, וכן אמרו רבותינו ז"ל כל הכועס כל מיני גיהנום שולטים בו"** - כל סוגי הקלקולים, הצרות, המלחות והנזקים באים כתוצאה ממידת הכעס, עד כדי שהאדם נשלט על ידם.

ומאחר שאחרי הפעולות נמשים הלבבות, כל שוון ספר "החינוך" (מצווה ט"ז), הלב מכוון את עצמו בהתאם להנהגות שהורגם בהן האדם - לכן, שומה על האדם להתאמן ולהרגיל את עצמו לדבר בנחת! ישנם בני אדם שהורגלו להתלהט ולכעוס מכל דבר. כאשר הם כועסים - יורד עליהם כמין מסך שחור וכן אינם רואים דבר. בשעת כעסם עלולים הם לפלוט מילים

שאינם במקום, להרוס חפצים, לקלקל ולהשחית. לאחר מכן באה החראה - אך את הנעשה אין להשיב. הצלקות נשארות והמציאות כואבת. אבל, אם קודם לניסיון היו מתרגלים לדבר דבריהם בנחת - היה להם הרבה יותר קל בשעת ניסיון להתעלות עוד ולהמנה מלכעוס. שהרי לאחר שהאדם מחנך את עצמו לדבר כל דבריו בנחת, לכל אדם ובכל עת, הוא מתרגל להיות אדם רגוע ושלם בהתנהגותו, תוך כדי השפעה לטובה על אישיותו הפנימית. או אז - גם בשעה שעולה בו איזושהי התעוררות פנימית של הקפדה, החיצונית משפיעה על הפנימיות והוא ממשיך לדבר בנחת על שחש כי הנה הוא שולט ברגשותיו התעוררים. הוא ממשיך לנסות לפתור בדבורו השלו את הבעיה שהתעוררה, או אפילו להשלים עם המצב שנוצר כשאי אפשר לתקן את הנוק מתוך התבוננות והפנמה שהכל לטובה. וכשחולף מעט זמן, הוא הנזק מתוך התבוננות והפנמה שהכל לטובה. וכשחולף מעט זמן, הוא מגלה לשמחתו כי הכעס היה באמת מיותר לחלוטין, וטוב לו שלא כעס.

בעזרת השם בשבוע הבא נמשיך בשיחות הגאון רבי **זמיר כהן** שליט"א מספרו "אדם ועולמו". - ברוך הנותן לנו חיים.

המשך "מפניני הפרשה" - יצחק כץ

מה פשר בקשה זו? מלאך זה, הוא הס"ם, שהוא שרו של עשו ושל עמלק נכדו וצאצאיהם, ו"מייצג" אותם ב עולם הרוחני. במקביל, עשיו, עמלק וצאצאיהם, מייצגים את הס"ם בעולם הזה. ולעומתם, אברהם אבבינו קיבל מהקב"ה את המינוי להיות אבי האומה שתייצג את דרכו של הבורא בעולמו ותשמש כאור לגויים, אשר יוכלו לראות בהם דוגמא לשלימות האנושית אליה יכול האדם להגיע. ככתוב: **"וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מְמַלְכֵת כְּהִנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ"** (שמות יט'; וי). כל אנשי העולם חביבים, שהרי **"חביב אדם שנברא בצלם"** (אבות ג'; יד), אבל היהודים נבדלים משאר האומות, להסאומר הקב"ה: אתם מזרעו של אברהם, היחיד שהיה מוכן להישרף באש עבורי בזמן שכולם עבדו עבודה זרה, לכן בחרתי בו – **"וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מְמַלְכֵת כְּהִנִּים"**, **"וְאַבְדֵל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי"**. וממילא: "חיבה יתירה נודעת להם שנקראו בניו למקום. לאברהם אבינו היו שני בנים: יצחק וישמעאל. הקב"ה בחר ביצחק הצדיק בן הגבירה – שרה, ולא בישמעאל בן השפחה, על אף היותו בכור. וזהו שאמר לו הקב"ה: **"בְּיִצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע"**. מה שאמרת לך **"לְזָרְעֶךָ נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת"** – ביצחק נאמר, בו ייקרא לך זרע, והוא ממשיך דרכו של אברהם. [לכן גם גזירת השיעבוד במצרים: **"יִדַע תִּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ"**, לא חלה על זרע ישמעאל]. ליצחק נולדו שני בנים: יעקב ועשיו. בשל היותו בכור, אמור היה להיות ממשיך דרכו של יצחק, אך הוא מכר את בכורתו בניזיד עדשים [והפך בזה לסמל של מי שמוכר ערכים גבוהים תמורת הנאות של לא-כלום]. מעמד מתן הברכות היו "מעמד ההכתרה" של ממשיך הדרך. עשיו ביקש להעלים מאביו שהוא כבר אינו הבכור, ולקבל את הברכות, אבל יעקב, שהוא הממשיך האמיתי, לקח את הברכות המגיעות לו ביושר. עשיו בא בתלונות ובבכיות אל יצחק: **"אֵת בְּכֹרְתִי לָקַח וְהִנֵּה עָתָה לָקַח בְּרֹכְתִי"**... אך יצחק אבינו – בהיודע לו שעשיו מכר את דרגת הבכורה וכעת יעקב הוא הבכור האמיתי, מאשר באופן סופי את יעקב כממשיך הדרך: **"גַּם בְּרֹדֶךָ יִהְיֶה"**. עתה מבקש יעקב משרו של עשיו – נציגו של עשיו בעולם הרוחני, לאשר את ה"מינוי" שלו כממשיך הדרך. הוא מתנה בכך את שחרורו: **"לֹא אֶשְׁלַח דְּפִי אִם בְּרֹכְתִנִּי!"** שרו של עשיו מסכים לכך, ומכריז: **"לֹא יַעֲקֹב יֵאמֵר עוֹד שִׁמְךָ, כִּי אִם יִשְׂרָאֵל"** – "לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה ורמיה, כי אם בשררה וגילוי פנים, וסופך שהקב"ה נגלה עליך בבית אל ומחליף שמך, ושם הוא מברכך, ושם אני אהיה ואודה לך עליהן". (רש"י) כעת יעקב אבינו שואל את המלאך: **"הֲגִידָה נָא שְׁמֶךָ"**. והמלאך עונה: **"לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשְׁמִי?"** במבט שטחי נראה, כאילו הס"ם – שרו של עשו – היצר הרע, התחמק מלגלות את שמו ולא השיב ליעקב על שאלתו. אבל האמת היא שהוא השיב תשובה מליאה.

יעקב אבינו לא ביקש מתוך סקרנות פשוטה לדעת את שם המלאך, אלא מאחר ושרו של עשיו אחוז כעת בידו, ביקש יעקב לפצח את סוד הצלחתו של המלאך הזה – היצר הרע, להכשיל בני אדם. "שם", כידוע, מבטא מהות. וכשביקש "הגידה נא שמך", יעקב אבינו ביקש: "גלה לי את מהותך, מהו הסוד שלך – איך אתה מצליח להפיל אנשים בחטא? איך אתה משכנע אותם לעבור עבירה?" והיצר הרע ענה: "אינני יכול לומר את שמי. כלומר, אינני יכול לומר מהי מהותי, כי האמת היא שאין בי ממשות. וזהו סוד הצלחתי: אחיזת עיניים ודמיון כוזב. אני מראה לאדם כאילו טמונים באמתחתי כל הנאות העולם והאושר, והוא אינו יודע שהכל כמו בועת סבון צבעונים ומרשימה, שלפתע – מתפוצצת". רק לאחר שהאדם נופל על שאול תחתיה, הוא מגלה להוותו שהיצר הרע רימה אותו. הוא איבד את העולם הבא, אבל גם את העולם הזה לא הצליח להרוויח – חיי החטא לא הפכו אותו למאושר. ולאחר שהוא מסיים חיי עולם-הזה עלובים, מצפים לו גם ייסורי העולם הבא. שם הוא כבר מתחרט נוראות על כל מה שיכול היה להשיג בעולם הזה, והפסיד לנצח נצחים.

מדברי הרב **זמיר כהן שליט"א** יוצא שהשם קובע את מהותו של הדבר. כשיהודה רמז ליוסף, כי שם ה' נמצא בשמו, הוא אמר שדרכי ה' יתברך הם מהותו. הוא חי את התורה הקדושה. ואת זה רואים בהתנהגותו כלפי תמר, כשיהודה, שהיה אב בית דין אמר שתמר צדקה ממנו. וזה היה הכלי בידו של יהודה, לבא ולצאת למלחמה נגד אימפריה כמו מצרים. יהודה ידע, כי ה' יתברך יעזור לו. הגמרא במסכת ברכות אומרת: **"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך"**. אמר רבי אליעזר אלו הם תפילין שבראש. חז"ל שואלים על הגמרא הזאת שאלה עצומה. את התפילין אנחנו לא מניחים בתוך הראש, אלא על הראש. אם כן מדוע אומר רבי אליעזר, שמדובר כאן על תפילין שבראש? מסבירים חז"ל ואומרים, כי אם אנו מפנימים את הדברים שכתובים בתוך התפילין, אותם אנו מניחים על ראשינו, אזי הגויים באמת יפחדו מאיתנו. אבל אם אנחנו רק שמים את התפילין על הראש, ולא מתאמצים להכניס את הדברים בפנים, לחיות אותם ועל פיהם, אזי לא עשינו בזה כלום. ה' יתברך יזכנו ללמוד תורה לשמע ולקיים כל מצוותיו בשמחה, לעלות מעלה מעלה ברוחניות ולזכות להכניס את הדברים בתוך ליבנו, כמו שנאמר: **"והיו הדברים האלה על לבבך"**.

סיפור לשלחן שבת - אוריאל יוכפז

כבוד הצדיק

הצדיק רבי אברהם יהושע השל מאפטא, בעל "אוהב ישראל", היה מגדולי האדמו"רים בגליציה המזרחית וברומניה, ואלפי חסידים היו סרים למשמעתו. הרב מאפטא היה נוהג לסובב בקהילות ישראל פעם בפעם ולהשמיע באוזני הרבים דברי תורה וחסידות. פעם ערך הרב מאפטא מסע לכמה קהילות בסביבת מקום מגוריו, ובכל פרשת דרכים שעבר יצאו מאות יהודים לקבל את פניו בהערצה וביראת כבוד. חלשה דעתו של הצדיק, נוכח קבלת הפנים הנלהבת שזכה בכל מקום בואו. וברוב מבוכה פנה לבנו, ר' יצחק מאיר מזינקוב, ואמר: מדוע חולקים כאן האנשים כבוד למי שאינו ראוי לכך? חש ר' יצחק מאיר בצערו הכן של אביו הדגול, ומתוך רצון להרגיעו השיב לו: אנשים אלה, אבא, לא לכבודך באו אלא לכבודי... נתיישרה דעתו של הרב מאפטא לשמע דברי בנו והמשיך בשתיקה עד סוף הדרך. אולם למחרת היום שאל הצדיק הזקן את בנו: מה ראו המוני בני ישראל לחלוק לך כבוד, כשיצאו לקראתנו אתמול בכל מקום שעברנו? נתחייך ר' יצחק מאיר ואמר: הדבר פשוט לגמרי, הרי אני בנו של הרב מאפטא! התבונן הצדיק בקורת רוח בפני בנו ואמר: אתה מדבר עכשיו כפי שיוסף הצדיק אמר לאחיו, שהתוודע אליהם: "והיגדתם לאבי את כל כבודי במצרים" (בראשית מ"ה, י"ג) - כל הכבוד שאתם חולקים לי אינו אלא בזכות זו שהנני בנו של אבא...

העלון מוקדש להצלחתם ולבריאותם של: הרה"ג רבי יצחק דיין שליט"א, הרה"ג רבי יצחק מ. דיין שליט"א, הרב לירן רביב שליט"א, משפחת זכאי, משפחת כהן, משפחת צבר, משפחת יוכפז, משפחת מוסיוף, משפחת דוידי, משפחת גגולה יוסף, משפחת שונברגר, עידן מזרחי, יובל אליהו בן סוזן, זלפה בת תמר, שרה בת יוכבד, משה בן חווה, רחל בת לאה | **ולהבדיל, העלון מוקדש לעילוי נשמתם של:** מרן רבנו עובדיה יוסף בן גורג'יה זצוק"ל, יצחק בן חנניה הנולד מחווה, מיכאל בן יעקב הנולד מרחל, תמר בת רות. **יצחק בן אסתר**, וורדה בת עליזה, ציון בן חנניה הנולד מחווה

כל הרוצה לתרום להוצאת העלון, באפשרותו ליצור קשר עם בעל העלון (יצחק כץ - 052-8957221).

בסכום 100 ש"ח אנו מדפיסים 500 עותקים של העלון(!!!). באפשרותכם לזכות את הרבים!